

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/322
Toplantı Tarihi/Sayısı : 8.5.2024/41
Karar Numarası : 2024/470
Başvuran : M. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, daha önce Kurumumuza yapmış olduğu 2023/1886 numaralı başvurusu hakkında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu 1. Dairesinin 26/12/2023 tarihli ve 36 sayılı toplantısında alınan 2023/1136 numaralı kabul edilmezlik kararının yeniden değerlendirilmesi talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, boşanma davası sürecinde karşı tarafın avukatının dilekçelerinde kendisinin engellilik durumuna dikkat çekmesi, engelliliğine ilişkin olarak gerçeğe aykırı nitelikte; aşağılayıcı ve küçük düşürücü ifadeler kullanmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, T.C. Anayasası, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanuna aykırılık teşkil ettiği iddiasıyla ilgili avukat hakkında idari ve cezai yaptırım uygulanması talebini içeren 2023/1136 numaralı başvurusu hakkında Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu 1. Dairesi tarafından kabul edilmezlik kararı verildiğini; kararda söz konusu başvurusunun Kurumun görev alanına girmediği gerekçesiyle inceleme şartlarını taşımadığının belirtildiğini; verilen kararın hatalı değerlendirildiğini, ilgili avukatın gerçek kişi olmasına karşın yaptığı mesleğin kamu hizmeti niteliğinde değerlendirilmesi gerektiğini ve şikayet edilen avukatın derdest durumdaki boşanma davasında karşı tarafın vekili olarak temsil görev ve yetkisini yerine getirirken şahsının engellilik durumu üzerinden yaptığı değerlendirmelerin ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddialarının esastan incelenmesi gerektiğini iddia etmekte ve başvurusunun yeniden değerlendirilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“ ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”; (g) “Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”; ... (i) “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek ...”

5. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

(...)"

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ... yönlerinden incelenir." hükmünü içermektedir.

7. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Bununla birlikte başvuru, boşanma davası sürecinde karşı tarafın avukatının dilekçelerinde, engelli bir birey olan başvuranın özel durumuna vurgu yaptığı, gerçeğe aykırı ithamlara, aşağılayıcı ve onur kırıcı söylemlere yer verdiği iddiasıyla avukat hakkında işlem yapılması talebini içeren evveliyatlı başvurusu hakkında verilen 2023/1136 numaralı kabul edilmezlik kararının yeniden değerlendirilmesi talebine ilişkindir.

11. Yapılan incelemede, 2023/1136 numaralı kabul edilmezlik kararında, başvuranın evveliyatlı başvuru dilekçesi ve eklerinin incelenmesinden başvuranın ilgili avukat hakkında İstanbul Barosu Başkanlığına şikayette bulunduğu, İstanbul Barosu Yönetim Kurulunun 2021/... Dosya Numaralı 2022/... Karar No.lu kararı ile ilgili avukat hakkında disiplin kovuşturması açılmasına yer olmadığına yönelik bir karar verildiği bunun üzerine başvuranın İstanbul Barosunun söz konusu kararının kaldırılarak ilgili avukata yönelik disiplin yaptırımı uygulanması talebiyle 15/8/2023 tarihinde Türkiye Barolar Birliğine itirazda bulunduğu tespitine yer verilmiş olup başvurunun 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilemediği gerekçesiyle kabul edilmez bulunduğu karar verildiği anlaşılmıştır.

12. Öte yandan başvuranın işbu başvurusunda, verilen kararın hatalı değerlendirildiği, ilgili avukatın gerçek kişi olmasına karşın yaptığı mesleğin kamu hizmeti niteliğinde değerlendirilmesi gerektiği ve şikayet edilen avukatın derdest durumdaki boşanma davasında karşı tarafın vekili olarak temsil görev ve yetkisini yerine getirirken şahsının engellilik durumu üzerinden yaptığı değerlendirmelerin ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddialarının esaslanmaması gerektiği ileri sürülmüştür.

13. 6701 sayılı Kanun kapsamında ayrımcılık yasağı bakımından kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ilaveten gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin de sorumluluğu bulunmaktadır. Mezkûr Kanun'un 5'inci maddesinde kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin sunduğu hizmetler kapsamında bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamayacağı açık şekilde düzenlenmiştir. Bununla birlikte başvuranın evveliyatlı başvurusu ve yeniden inceleme talebine esas iddiaları bir bütün olarak değerlendirildiğinde; hakkında şikayette bulunulan avukatın sunduğu hizmetinin başvurana değil başvuranın boşandığı eşine yönelik olduğu, bu nedenle derdest durumdaki boşanma davasında ilgili avukatın başvuranın engellilik durumu hakkında dilekçelerinde yer verdiği açıklamaların başvuranın aldığı bir hizmet sunumu esnasında gerçekleştiğinin ileri sürülemeyeceği, başvuranın iddiaları doğrultusunda avukatın söz konusu açıklamalarının ifade özgürlüğü sınırlarında kalıp kalmadığı değerlendirmesinin yapılması gerektiği, ancak söz konusu değerlendirmenin de genel insan hakları ihlali olup olmadığına yönelik bir araştırma ve inceleme gerektirdiği, genel insan hakları ihlali iddialarının Kurumun doğrudan başvuru aldığı alanlardan biri olmadığı; bu itibarla başvurunun 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun başvuru incelemesi yapacağı alanlar olarak belirtilen ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında yer almadığı değerlendirilmektedir.

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce başvurunun Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı yönlerinden inceleneceği düzenlemesine yer verilmiştir.

15. Başvuranın dilekçesi, yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre; Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının

aynı olduğu anlaşıldığından başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĐUNA,

B. Kararın başvurana tebliđine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/5/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
ye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
ye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
ye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
ye